

TÜRKİYE’NİN GÜNDEMİNDEKİ TERÖR

Doç.Dr.Sait YILMAZ*

Türkiye, 21. yüzyıla başta bölücü terörle mücadele olmak üzere içeride ve dışarıda çok önemli güvenlik sorunlarının yumağı içinde giriyor. Bulduğumuz coğrafyada var olmak ve yok olmak arasındaki mesafe çok kısadır ve Arap hareketlerinde görüldüğü gibi bu coğrafyada ancak güçlü ulus-devletler başkalarının tahakkümü altında olmadan yaşayabilir. Hâlbuki içinde olduğumuz yeni yüzyıl Türkiye ve Türk dünyası için çok önemli fırsatlar sunmaktadır. Türk devlet adamlarına düşen sadece tehditleri değil fırsatları da önceden görmek ve ulusal gücü hazırlayarak, ülke çıkarları yönünde gerektiğinde kullanmaktır. Dış politikanın esası ülke çıkarlarının sağlanması ve korunmasıdır. Bunu sağlayacak yegâne unsur ise ulusal güçtür. Bugün Türkiye’ye baktığımızda ne dış politikamızın ülke çıkarları yönünde yürütüldüğünü, ne de ülke ulusal gücünün buna uygun bir amaç-araç dengesi içinde olduğunu görüyoruz. Soğuk Savaş sonrası dönemden kalma hala Batıya yaslanarak, uygulanmaya devam edilen pasif anlayış bugün Batı güdümünde ama Sünni İslamcı bir dış politika anlayışı ülke çıkarlarına uygun olmayan bir aktivizm ile deva etmektedir. Türkiye, başına örülen terör ile mücadeleyi bir an önce sonuçlandırıp, terörü kazımak yerine; ABD için bölgeye demokrasi getirme, Suudi Arabistan ve Katar ile birlikte Suriye’de Sünni Cephe oluşturma derdine düştü. Bu makalede uluslararası ortamın geldiği aşama ve Türkiye’nin vizyon ve güç projeksiyonu sorunu üzerinde durduktan sonra, Kürt tarihi tezi, Kürtçülük faaliyetleri ile bölücü terörle mücadelede gelinen aşama ve nihayet son dönem Türk dış politikasının sorunları üzerinde duracağız.

Uluslararası Ortamın Evrimi

İçinde bulduğumuz yüzyıla ABD’nin tek süper güç olduğu, tek kutuplu bir dünya düzeni içinde girdik. Asimetrik güç piramidi içinde ABD’nin arkasından gelen büyük güçler arasında Çin, Rusya, Japonya ve nihayet AB’nin başat ülkeleri (İngiltere, Fransa ve Almanya) yer almaktadır. Yükselen güç konumundaki Hindistan ve Brezilya gibi ülkeler bu piramidin üst kademelerine tırmanma yarışı içindedir. Önümüzdeki 40-50 yıl sonunda dünyanın nasıl bir düzene kavuşacağı şu trendlerin izleyeceği seyire bağlıdır; küreselleşmenin sürmesi, ABD hegemonyasının devamı, Rusya’nın toparlanması, Çin’in yükselişi, AB’nin geleceği, Transatlantik ittifakının (NATO’nun) devamı ve nihayet azalan enerji (petrol ve doğal gaz) kaynaklarının ikame edilebilmesi. Dünyayı bekleyen olası kötü senaryolar ve muhtemel kırılma tarihleri ise şunlardır; İran Savaşı (2020), Kore Savaşı (2030), Rusya’nın dağılması (2040), Çin-ABD Savaşı (2050). Bunlar dışında; büyük bir deprem, küresel ısınma sonucu göçler, önlenemez bir salgın hastalığın ortaya çıkışı, büyük bir nükleer kaza, yeni bir ideolojinin ortaya çıkışı, terörün yayılması, küresel ekonomik çöküş, büyük bir göktaşının dünyaya çarpması gibi olasılıklar da dünyanın geleceğine etki edebilir¹.

Küresel hegemonyayı temsil eden ABD, stratejik ağırlık noktasını ekonomik nedenlerle Ortadoğu’dan Asya-Pasifik’e kaydırma hazırlığına başladı. ABD, Ortadoğu’da eline düşmeyen iki ülke olan Suriye ve İran ile bir an önce hesaplaşmak istemektedir. ABD’yi bekleyen İran, Kore ve Çin savaşları birer füze savaşı olacağı için Füze Savunma Sistemi ve siber savaş kabiliyetlerinin geliştirilmesini 2010 yılındaki Lizbon Zirvesi ile NATO stratejisinin bir parçası haline getirdi. Bu savaşlar

* Doç.Dr.Sait Yılmaz, İstanbul Aydın Üniversitesi, Ulusal Güvenlik ve Strateji Merkezi Müdürü

¹ Bakınız, Sait Yılmaz: *21. Yüzyılda Güvenlik ve İstihbarat*, Milenyum Yayınları, (İstanbul, 2008).

için Rusya'ya ihtiyaç duyabileceğinden bu ülke ile ilişkilerinde dikkatli davranma yolunu seçti. Bunun diğer bir nedeni, Avrupalı müttefiklerini Asya-Pasifik gündemine taşımakta sıkıntı çekeceği düşüncesi oldu. Türkiye ise ABD'nin 2007 yılından beri Ortadoğu'da "dönüşüm diplomasisi" ile kurmakta olduğu düzenin jandarmalarından birini temsil etmektedir. Çin, 2035 yılına kadar %10 büyüme hızını sürdürebilirse ABD'yi yakalama beklentisi içinde şimdilik barışçı yükselme stratejisi izlemektedir. Rusya, mevcut demografik ve ekonomik sorunları nedeni ile bulunduğu coğrafyayı ancak bir süre daha idare edebilir. İkinci Dünya Savaşı sonrası düzenin unsurları olan başta BM ve NATO olmak üzere uluslararası güvenlik kuruluşlarının düzenleyici rolü ve etkinliği son dönemde oldukça azalmış, büyük güçlerin operasyonlarının meşruiyet ve operasyonel alet kutusu haline gelmişlerdir 2050 yılında bizi muhtemelen çok kutuplu ve daha da kaos içinde bir dünya beklemektedir.

20. yüzyıla şu beş büyük fikir uğruna yapılan mücadeleler temel teşkil etti: (1) Barış, savaştan daha iyidir; (2) Hegemonya güç dengesinden daha iyidir; (3) Kapitalizm, Sosyalizmden daha iyidir; (4) Demokrasi, diktatörlükten daha iyidir; (5) Batı kültürü diğer kültürlerden daha üstündür. Dünya üzerinde süregelen; rızanın üretilmesi ve algılama yönetimi (public perception manufacturing) alanındaki çalışmalar sosyal medya ve yumuşak istihbaratın kamu diplomasisi alanında kullanılması ile son Arap hareketlerinde görüldüğü gibi halk ayaklanmaları için yeni yöntemler ortaya çıkardı. 21. yüzyıl, uluslararası müdahalelerin kapsam ve yöntem değiştirdiği yeni bir düzen içinde evrilmektedir. Artık iç ve dış müdahaleler ağ stratejisi ile ulus-devlet yapılarının etki ve kontrol altına alınmasını hedeflemektedir. Demokrasi, kalkınma ve insan hakları konseptleri altında yumuşak güçle içine sızılan ülkeler dönüştürülmekte, yumuşak güç işe yaramadığında sert güç kullanımı ve 'ülke inşası' gündeme gelmektedir. Ancak, Büyük Ortadoğu coğrafyasında yaşanan gelişmeler ve Batı dünyasını sarsan ekonomik kriz artık Kapitalizm ve demokrasi hikâyesinde ve bir bütün olarak 'modernite' anlayışında bir sona geldiğimizi göstermektedir. Artık, yeni bir hikâyeye, Batının değil kendi geleceğimizi temellendirecek bir düşünce sistemine ihtiyacımız var.

Türkiye'nin Vizyon ve Güç Projeksiyonu Sorunu

Atatürk'ten beri Türk dış politikasının üç geleneksel temeli; Batılılaşma, Misak-ı Milli ve 'Yurtta Barış, Dünyada Barış' olageldi. Bunlardan Batılılaşma; ülkenin modernleşmesi ve uluslararası güç dengesi içindeki konumu bakımından bir gerekliliktir. Misak-ı Milli, Türk dış politikasının egemenlik ve yükümlülük alanını temsil ediyordu. Atatürk döneminde aktif olarak uygulanan 'Yurtta Barış, Dünyada Barış' ilkesi ondan sonra pasif bir anlayışa döndü ve ülke ataletsizliğinin temeli oldu. Atatürk, öncelikle ulus-devlet yapısının homojenliğine ve güçlü olmasına önem vermiş, dış politikada ise; eşit ve karşılıklı çıkar ilişkisi, ulusal güce dayanmak, gerçekçilik ve iç teşkilatı esas almak ilkelerini uygulamıştı. İkinci Dünya Savaşı sonrası Sovyetlerin oluşturduğu doğrudan tehdit Türkiye'yi Batıya daha çok yaklaştırdı ve özelde ABD ile yakın ilişki içinde bir dış ve güvenlik politikası ve bunun sonucu olarak Batı standartlarına uygun bir savunma sistemi geliştirildi. Soğuk Savaş sonrasında ise vizyonsuzluk, Avrupa Birliği'ne üyelik süreci yanında, ABD ile stratejik işbirliğine devam ederek aşılına çalışıldı. Bununla beraber, AB ile üyelik sürecinden uzun bir süre sonuç alınamayacağı ortaya çıktı. İkinci Dünya Savaşı'ndan beri sıkı bir şekilde devam eden Türkiye-ABD ilişkileri ise zaman zaman derin yaralar aldı. ABD'nin Türkiye'ye olan desteği bölücü terör, Kıbrıs, Yunanistan, Ermenistan gibi sorunlarının çözümünde hiçbir zaman elle tutulur faydalı sonuçlar vermedi.

Bugün Türkiye ile ABD'nin özellikle Irak'ın kuzeyinde, Suriye ve Karadeniz'deki çıkarlarının örtüştüğünü söylemek mümkün değildir.

Türk dış politikası özellikle 2003 yılından itibaren önemli bir değişim sürecine girdi. Bu değişimin temel karakteristikleri şunlardır;

- Başlangıçta oynak merkezli, komşularla sıfır sorun ve tüm ülkelerle doğrudan ilişki esasına dayanan dış politika anlayışından bugün eser kalmadı. Türkiye, bölgesinde hırçın ve güvenilmez bir aktör haline geldi.

- Sünni İslamcı/Yeni Osmanlıcı bir vizyonla idealist ve ideolojik temeller üzerine oturtulan politikalar ABD ile birlikte Ortadoğu'da merkezi bir rol oynamak isteyen figüran ülke konumu yarattı.

- Başlangıçta iştahla sarılınan Avrupa Birliği'ne üyelik hedefi peşinde yapılan reformlarla ülkenin güvenlik parametreleri ve ulus-devlet yapısının dokuları zayıflatıldı, üyelik için geleneksel Kıbrıs politikasından verilen tavizler de işe yaramadı.

- Uluslararası örgütlerde etkin olmak ve öncelikle BM'yi kullanmak prensibi son dönemde BM'yi suçlayan bir anlayışa dönüştü. Hamas ve Irak Kürt Yönetimi Bölgesi gibi devlet dışı aktörlerle ilişkiler Türkiye'nin terörle mücadelesine zarar verdi.

- Ortadoğu coğrafyasında Batı değerlerini geliştirmek gibi idealist eğilimlerle yer alınan inisiyatifler Suriye krizi ile inandırıcılığını kaybetti. Ortadoğu'da mezhep esasına dayalı bir bölgesel savaş çıkma riski arttı. Ortadoğu odaklı dış politika Türkiye'yi gittikçe Arap çamuruna sokmaktadır.

- Dış politikanın geliştirilmesinde geleneksel üçlü saç ayağı terk edilirken, sivil-asker ilişkilerinin yaşamakta olduğu travma neticesi askerlerin ve ideolojik dış politika nedeni ile dışişlerinin süreçten büyük ölçüde by-pass edilmesi ile devlet politikasının yerini daha çok 'parti politikası' aldı.

Türkiye'nin dış politikada en önemli sorunu Soğuk Savaş sonrası yaşanan vizyonsuzluk ve mevcut uluslararası ortamın gereklerine uygun güç projeksiyonu geliştirememiş olmasıdır. Türkiye, 1990 sonrası Sovyetler Birliği'nin yıkılışı ile ortaya çıkan ülkelerle yakın işbirliği arayışı içinde önce Orta Asya'ya önem vermiş, 2003 yılından sonra ise stratejik ağırlık noktası Ortadoğu'ya kaymıştır. Dünya görüşü geleneksel devlet kurumlarından temelden farklı olan mevcut iktidar, kutuplaşma pahasına ülke içinde ve dışında kendi ideolojisine uygun bir düzen oluşturmak istemektedir. Ancak, kurulmak istenen düzenle ilgili ne hedefler gerçekçidir ne de bu hedeflere ulaşacak amaç-araç dengesi vardır. Bu nedenle, yaratılan krizlerden bir sonuç alınamamakta, ülke içinde kutuplaşma kritik bir safhaya gelirken dışarıda ise rasyonel olmayan politikalar nedeni ile sürekli askeri senaryolarla karşı karşıya kalınmaktadır. Türkiye'nin Soğuk Savaş sonrası diğer önemli bir sorunu da dış politikasının 'çıkar' odaklı değil, 'güvenlik' odaklı olması nedeni ile reaktif ve daha çok sert güce dayanmasıdır. Son yıllarda 'yumuşak güç' kavramı sık sık gündeme getirilmekle beraber, bu kavram pasif yönü ile ele alınmakta, gerçek bir yumuşak güç kurgusu ihtiyacı devam etmektedir. Aynı şekilde 'kamu diplomasisi' kavramı da pasif yönü ile 'ülkenin hikâyesinin anlatımı' olarak anlaşılmaktadır. Irak'ın kuzeyinde ABD ile girişilen çarpık ilişkiler sonucu, buradaki ülke çıkarlarının PKK ile mücadeleye ve bu mücadelenin de ABD'nin vereceği istihbarata ve yol haritalarına bağlanması, sadece terör örgütünün yeniden canlanmasına değil, terör örgütü yandaşlarının da çığ gibi çoğalmasına ve terörle mücadelede psikolojik eşğin kaybedilmesine yol açmıştır.

Kürt Tarihi Tezi

Kürtler, tarihte hiçbir zaman bağımsız bir devlet olamamış, daima, o çevreye hâkim devletlerin yönetiminde kalmışlar, her dönemde bağımsız olmak için çeşitli güçlerin tahrik ve teşvikleri ile başkaldırmışlardır. Bugün Kürt adını alan topluluklar, tarihi gelişiminin bir sonucu olarak ağırlıklı Türkiye, İran, Irak ve Suriye olmak üzere dört devlet arasında bölünmüş bulunmaktadır. Devlet olmak için 'millet' olmak lazımdır. Kürtlerin kökeni ve Kürtçenin ne kadar ayrı bir dil olduğu ile ilgili tartışmalar hala ucu açık ve tahminlere dayalıdır. Kürtlerin kökeni konusunda dil'e bakmak bir fayda sağlamamaktadır; Kürtçe'de biraz Arapça, biraz Farsça ve Türkçe dışında pek az sözcüğe rastlanmıştır. Kürtlerin farklı din ve mezheplere mensup olmaları (Sünni, Şii, Alevi, Nasturi, Yezidi, Keldani, Yakubi, Süryani, Yahudi, Yezidi, Hıristiyan gibi), farklı dil, lehçeler ve alt lehçeler konuşmaları onların bir arada yaşamasını ya da bir devlet olması için gerekli alt yapıyı sağlamamaktadır. Orta Doğu'da kendilerine Kürt adı verilen bir topluluk bulunduğu gerçek ise de, bu insanlar dil bakımından homojen bir durum arz etmemektedir. Kürtçe diye tanımlanabilecek ve tüm Kürtlerin ortak olarak anlayabileceği tek bir dil mevcut olmayıp, dört ana grupta çeşitli lehçeleri kullanmaktadırlar.

Kürtlerin tarihi ve bir ulus oldukları ile ilgili iddialar temel olarak bir kaç kaynak referans gösterilerek yapılmaktadır. Bunlardan en önemlisi Şeref Han adıyla bilinen Bitlis beyinin "Şerefname" adlı elyazısının orijinali olduğu iddiası ile Rus ordusu için çalışan Fransız oryantalist François B. Charmoy tarafından çevrilen ve Saint Petersburg'da basılan kitaptır². Şerefname'yi Rus subayları sözde İran'daki el yazması eserler içinde bulmuş, Çarın hizmetinde olan Charmoy ise şekillendirmiştir. Kitabının pek çok bölümünde Charmoy, Kürtleri de bu kitaba dâhil etmek için bazı uydurmalar yapmış hatta intihalde bulunmuştur. Şerefname'yi çevirenler konar-geçer anlamındaki 'Ekrad Taifesi' ifadesini "Kürt Ulusu" olarak tahrif etmişlerdir. Kısaca Batı, Ekrad'tan bir Kürt ulusu yaratmaya çalışmıştır. Rus ordusu içinde Ermeniler ile ilgili propaganda çalışmaları yapan ve daha sonra Kürt tarihi yazmakla görevlendirilen iki bilim adamı gerçekte ise Rus subayı olan Vladimir Minorsky ve Basile Nikitine tarafından yazılan kitaplar ise 1940 yılından sonra basılmıştır³. Şerefname'den sonra en çok ilgi gören kaynaklardır. Doğu bilimcileri olan Minorsky ve Nikitine, 1. Dünya Savaşı esnasında Rusların Basra'ya inme hedefleri için Kürtleri ayaklandırmaya çalışıyorlardı.

Siyasi Kürtçülük hareketinin ideolojik bir boyut olarak ortaya çıktığı 1898 yılından itibaren 'Kürt Tarihi' yaratma gayretleri de görülmeye başlanmıştır. Ancak, tarihte Kürtler ile ilgili en küçük bilimsel bir işaretin olmayışı yukarıda da ifade edildiği gibi V.Minorsky, Basile Nikitine, Mehrdad R. İzady, Cemşid Bender, Bilal Aksoy, Gürdal Aksoy gibi yerli ve yabancı araştırmacıları bir takım teoriler üretmeye sevk etmiştir. Bu nedenle Kürt tarihi çalışmaları bilimsel temelsizlik nedeni ile daha çok Kürtlerin yaşadığı kabul edilen coğrafyalarda yaşayan önceki ırklar ile bağlantı kurma arayışına yönelmiştir. Sonuç olarak, ortada herhangi bir geçerli kaynağa dayanmayan Kürt tarihi kurgusu vardır. Ancak, hiçbir Kürdolog henüz Kürtlerin kökenini bilimsel olarak kanıtlarıyla bulamamış, bu konuda sadece çeşitli iddialar ortaya atılmıştır. Kürtlerin kökeni ile ilgili ortak kanaat şu şekilde özetlenebilir. Kürtlerin atalarının Turanî kavimler olarak Zağros Dağları bölgesinden gelmesi M.Ö. 2. yüzyılda İskitler

² *Cheref-namah ou Postes de la nation Kurde*, translated by F.B. Charmoy, 2 Vols., St. Petersburg, 1868/1875.

³ Bakınız: Viladimir Minorsky: *Les Origines des Kurdes (Kürtlerin Orijini)*, 1924. Basile Nikitine: *Les Kurdes, Etude Sociologique et Historique*, (Paris, 1956).

ile başlamış, M.S. 3. ve 4. yüzyılda Hunlar ile birlikte sürmüştür. M.S. 226'da güçlü Sasani İmparatorluğu'nun kurulması ile Orta Asya'dan gelen Turanî kavimlerin akınları kesilmiş ve Zağros Dağlarındaki Turanî kavimler burada bulunan İrani kavimleri ile karışmaya başlamıştır. Zağros Dağlarında yerleşik bulunan İrani kavimler Lor ve Lekler ile karışarak büyük ölçüde ırk ve dil değişimine uğramışlardır. Böylece günümüzün Kürt halkının ilk tohumları atılmıştır⁴. Zağros Dağları Mezopotamya'nın doğu sınırı olması nedeni ile çok sayıda Bizans-Sasani savaşına sahne olmuş ve bu savaşlar Kürtlerin dağlarda yerleşmesine yol açmıştır.

Kürtçülük Faaliyetleri

11. ve 12. yüzyıllar, Selçuklular ile birlikte Azerbaycan, Anadolu, Suriye, Mezopotamya gibi bölgelerin birer Türk yurdu olmasına tanıklık etmiştir. Özellikle Azerbaycan ve Doğu Anadolu'nun bir bölümü bu yüzyıllarda Türkmen boylarının toplanma sahası görünümündeydi. 11. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren başlayan büyük Oğuz göçü ve Türk hâkimiyeti siyasi istikrarı sağlamış ve bu coğrafyaya yeni bir kimlik kazandırmıştır. Bu yeni kimlik "Türk Kimliği"dir. 11. yüzyıldan itibaren bölgedeki Türk kimliği ve Türk damgası Küçük Asya'nın etnik, siyasi, kültürel ve ekonomik yapısını şekillendirmiş ve bu yapı günümüze kadar gelişerek, özünden bir şey kaybetmeden devam edip gelmiştir. Anadolu'nun, Kafkasya'nın, Mezopotamya'nın velhasıl Orta Doğu'nun bu siyasi yapısı içinde "Kürt" adı altında toplanan unsurlar tamamen Türk tarihinin tabii seyri içinde yer almışlardır. 1826-1828 yıllarındaki İran-Rus Savaşı sonunda yapılan Türkmençay anlaşmasıyla İran'da Kürt nüfusunun bulunduğu topraklar Rus egemenliği altına girdi. Hemen akabinde Ruslar, Kars ve Ardahan'ı da işgal ettiler. Böylece Avrupa o dönemki müttefiki olan Osmanlı dolayısıyla Kürt nüfusu ile karşılaştı. Rus yetkililer İran ve Osmanlı'ya karşı Kürt kartını kullanabilmek için tarihin ilk Kürdoloji çalışmalarını başlattılar.

20. yüzyılın başlarına gelindiğinde Türkler ve Kürtler kendilerini Sünni Müslüman olarak görüyor, etnik milliyetçiliğe pek rağbet etmiyorlardı. Başkent İstanbul'da yaşayan bazı Kürtlerin ayrılıkçı düşünceleri 20. yüzyıl ile başladı. 2. Meşrutiyet'in getirmiş olduğu özgürlük ortamında Kürtçülük akımının temellerini kökünden değiştirip emperyalist güçlerle dirsek temasına sokacak olan dernekler ve fikir kulüpleri ortaya çıktı. Kürtler, 1. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu'na sadık kalmışlardı. Savaşın hemen ardından bir grup Kürt, kendilerini Anadolu'daki direniş hareketiyle özdeşleştirdi ve onu destekledi. Musul Sorunu döneminde birbiri ardınca ortaya çıkan ve tamamen emperyalizmin bir oyunu olan Kürt hareketlerinin, Anadolu'da 1938'den sonra büyük çapta durduğu ve sakinleştiği görülür. 1938 sonrasında 30-40 yıl kadar Türkiye Kürtleri katı etnik kimlik düşüncesinde olmamışlar, kentlere göç edenler kent yaşamına ayak uydurmuşlardır. Devletin olağanüstü kararlı davranması, isyan ve halk hareketleri stratejisi ile yola çıkanları müstakil bir Kürt devleti kurulması fikrinden vazgeçirdi. 1939 yılına kadar Türk hükümeti, Kürt nüfusunun yoğun olduğu bölgelerde egemenliğini pekiştirmişti.

1961 Anayasası'nın getirdiği hak ve özgürlükler ise sadece sol düşüncenin değil önce sol düşünce içinde olmak üzere Kürtçü hak ve tanınma taleplerinin dile getirildiği kanallar ortaya çıkardı. 1971 yılında Devrimci Doğu Kültür Ocakları, Kürtçü faaliyetleri nedeni ile kapatıldı. 1975-1980 yılları arasında Türkiye'de solun aşırı derecede bölünmesi Kürt solunu da etkiledi. Böylece, Özgürlük Yolu (Sovyetik), Kawa (Maoist), Rızgari (Sovyet-Çin bölünmesinden bağımsız) gibi örgütler ortaya

⁴ İsmail Arabacı: *Türklerin ve Türkiye'nin Toplum Yapısı*, Toplumsal Çözüm Yayınları, (İstanbul, 2009), s.481.

çıktı. PKK da, Marksist-Leninist bir örgüt olarak aynı dönemde kuruldu. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde günümüze kadar devam eden Kürtçü bölücülük faaliyeti, kuruluşu aslında 1973 yılına kadar geri giden ancak eyleme geçtiğini 1978 yılında açıklayan PKK terör örgütü faaliyetleri ile başladı. Kürtlerin yaşadığı sorunlar ve acılarda özellikle Kürt aydınının sorumluluğu büyüktür. Çünkü bu aydınlar, yanlış bilgilendirmeler ve propagandaların etkisi ile kendi soydaşlarına, içindeki yaşadıkları hükümetlerine ihanet etmenin acı sonuçlarını hala toplumumuza yaşatmaktadırlar. Kürt kardeşlerimiz, son dönemde Kürtlerin ayrı bir millet olarak inkâr politikası ile karşı karşıya olduğu, Cumhuriyetin kurulmasında Kürtlerin payı ve haklarının verilmediği, Kürtlere temel haklarının (kimlik, ana dilde eğitim vb.) olmadığı gibi savlarla kendi ülkelerine düşman edilmeye, ayaklanmaya teşvik edildi.

Terörle Mücadelede Geline Aşama

Türkiye'nin terörle mücadelesi dördüncü aşamasındadır. Birinci (1984-1990) ve İkinci (1991-2003) dönemlerde PKK terör örgütü ile mücadelede askeri başarı sağlanmış, terör örgütünün beli kırılmış, lideri hapse atılmıştır. Askerlerin başarısının sırrı siyasilere kararlılığı yanında Irak'ın kuzeyine yapılan operasyonların etkinliği yani terör örgütünün yatağında yok edilmesi oldu. Terörle mücadelede yolunda gitmeyen ise terör örgütü ile terörizmle mücadele arasındaki farkı bilmememiz idi. Askeri sahada kazanılan başarı; ekonomik, sosyo-kültürel ve psikolojik tedbirlerle tamamlanamadığı için terörün kökleri kazınmadı. Körfez Savaşı ile Irak'ın kuzeyinde yeniden canlanan terör örgütü yok edilmişken, 2003 yılında Irak Savaşı ile burada kendine yeniden hayat buldu. 2003-2010 yılları arasındaki üçüncü dönemin temel özellikleri; Türkiye'nin Irak'ın kuzeyinde operasyon yapma kabiliyetinin dış kaynaklı sınırlamalar nedeni ile azalması, terör örgütünün özellikle Güneydoğu Anadolu'da siyasi yapılanmasının KCK adı verilen paralel bir devlet kurma projesine kadar yayılması ve nihayet terörle müzakere süreci ile öngörülen üçlü-dörtlü mekanizmalardan ve demokratik açılımdan sonuç alınamamasıdır. 2011 yılından itibaren geçilen dördüncü dönemde Ankara, üçüncü aşamadan aldığı dersler ile terörle mücadeleye daha fazla önem veren bir strateji izlemekte, şehirlerde KCK operasyonları ile terör örgütünün siyasi uzantılarına darbe vurulurken, kırsalda Silahlı Kuvvetlerimiz başarılı operasyonlar yapmaktadır. Ancak, Irak'ın kuzeyinde tam bir temizlik yapılmadıkça terör örgütünün belinin kırılması mümkün olmayacağından, hem ABD ve Iraklı Kürtler hem de içimizdeki siyasi uzantıları Irak'ın kuzeyine girilmemesi için her türlü oyalamayı yapmaktadırlar.

2003 yılından beri Türkiye'nin Irak'ın kuzeyindeki terör örgütü yataklarının yok edilmesi, bölgede Iraklı Kürtler tarafından bağımsız bir Kürt devleti kurma niyetinin önüne set çekilmesi, Türkmenlerin haklarının korunması, Musul ve Kerkük'ün statüsü ve enerji kaynakları gibi çıkarları terörle mücadelede ABD'nin vereceği istihbarat desteğine indirgenmiştir. ABD'nin istihbaratı Afganistan ve Irak savaşlarında ve Uludere olayında görüldüğü gibi fazla bir işe yaramamaktadır. 2007 yılından itibaren terörle mücadelenin TSK'nın sorumluluğundan alınması ve İçişleri Bakanlığı'na verilmesi, diğer yandan sivil-asker ilişkilerinden artan gerilim terörle mücadeleye olumsuz yansımıştır. Terör örgütü sempatanları ile yapılan görüşmeler yanında demokratik açılım gibi uygulamaların yarattığı görüntüler güvenlik güçlerinin motivasyon kaybına, “Madem bunlar verilecekse, neden mücadele ediyoruz?” çelişkisine neden olmuştur. Kürtçülük meselesinin medya ve akademik çevrelerde Kürt kimliği meselesi haline getirilmesi, öte yandan kamuoyunun terör örgütünün isteklerinin karşılanmasına hazırlandığı izlenimi de bu çelişkiyi artırmıştır. Terör örgütü ve uzantıları ile yapılan görüşmeler yanında, Barzani gibi bir şahsiyetin

muhatap alınması, bölgede KCK ile ikili bir yapının ortaya çıkışı, Öcalan faktörünün yaşaması, Anayasa ile ilgili yaratılan beklentiler terörle mücadelede hem güvenlik güçleri hem de terör örgütü sempatanları üzerinde sağlanan psikolojik üstünlüğün kaybedilmesine neden olmuştur. Öte yandan terörle mücadelede başarılı olmuş, zamanında taşın altına elini sokmuş kişilerin bugün başka nedenlerle de olsa yargılanıyor olması, terörle mücadelede özellikle ordu mensuplarını olumsuz etkilemektedir.

Gelinen aşama terörle mücadelede yeni bir dönem ve bu döneme uygun yeni bir strateji belirleme ve uygulama dönemidir. İçinde bulunduğumuz resim bazılarının kamuoyuna yansıtmaya çalıştığı gibi ateşkes ve görüşme seçenekleri değil, terörle mücadelede gerçekçi olmak, azim ve kararlılıkla mücadeleye devam etme zamanıdır. Bu meyanda askeri ve siyasi yönleri ile iki ayaklı strateji gereklidir; askeri olarak PKK'nın belinin bir kez daha kırılması ve siyasi alanda terör örgütü uzantılarının umut olmaktan çıkarılması ilk aşamadır. Terörle mücadelede silahsız çözüm yoktur ama sadece silahla da bu mücadele kazanılamaz. Örgütün tamamen ortadan kaldırılması ve bölgede terörü besleyen siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel sorunların giderilmesi yönünde sonuç alıcı tedbirler alınabilir. Örgütün ve siyasi uzantılarının bertaraf edilmesi neticesi devlet otoritesi ve hukuk düzeninin yerine oturtulması ile psikolojik eşik aşılanacaktır. Hükümet son dönemde KCK operasyonları ile siyasi alanda önemli bir adım atmıştır. Askeri alanda başarı ise Irak'ın kuzeyinden başlayacak bir temizlik harekâtı ile başlamalıdır. Irak'ın kuzeyinde PKK yuvalarının tekrar ortaya çıkmaması için bölgede tam bir dönüşüm sağlanana kadar geçici bir işgal ve dönüşüm süreci öngörülmelidir. Öte yandan, güvenlik güçlerinin zorlayıcı imkânlarının geliştirilmesi, terörle mücadelede hukuksal altyapı geliştirilmelidir. Terörle mücadelede yeni zorlayıcı yöntemler arasında Özel Askeri Şirketlerin kurulması düşünülmelidir.

Sonuç

Terör milli bir meseledir, içinde bulunduğumuz konjonktürde bölücü terör Türkiye'nin en öncelikli ve önemli sorundur, en çok bölgedeki vatandaşlarımıza zarar vermektedir. Yapılması gereken öncelikle devlet otoritesinin ve hukukun üstünlüğünün sarsılmaz bir şekilde kurulması, sonra terörü besleyen nedenlerin ortadan kaldırılmasıdır. Bu yönde öncelikle siyasi alanda terör örgütünün siyasi uzantılarının önünün kesilmesi, örgüt elebaşısı, BDP, KCK, yurt dışı bağlantıların söndürülmesi yanında, ABD ve AB ile çarpık ilişkilerin düzeltilmesi gereklidir. Sorunun ideolojik yanı Kürt kimliği değil, Kürtçülük faaliyetleridir ve bunu yapanlara siyasi alanda da uygun ortam sağlanmamalıdır. Türkiye'nin terör sorunu ETA ve IRA gibi işgalci bir ülkenin federal çözüm arayışı ile ilgili değildir. Terör örgütü ve yandaşlarının istekleri kabul edilebilir ve kültürel haklar ile sınırlı değildir. Türkler ve Kürtler, aynı ırka, tarihe, kültüre, dine ve dile sahip bölünmez bir millettir. Terörle mücadeleyi günlük siyasi polemik meselesi olmaktan çıkaralım, doğru olanları destekleyelim. Terörle mücadele devam ederken, terör örgütü silah bırakmamışken, bir yandan müzakereye gitmek doğru değildir. Terör örgütünün belinin kırılmasına Irak'ın kuzeyinden başlanmalıdır ancak uzun vadeli bir çözüm için bölgede ekonomik ve sosyo-kültürel konularda bir dönüşüm gereklidir. Güvenliğin sağlanması, bu alanlarda uygulanacak iyileştirici politikalara zemin hazırlayacaktır. Türkiye'nin terörle mücadelede olduğu gibi 21. yüzyıla yönelik vizyonunu ve buna uygun güç projeksiyonunu da bir an önce oluşturması gereklidir.

Soğuk Savaş sonrası gelişmeler ve coğrafi konumu, Türkiye'nin çok yönlü, çok seçenekli, uzun vadeli, aşamalı ve özellikle bağımsız politikalar üretmesini ve uygulamasını dikte ettirmektedir. Bulduğumuz coğrafya artık güç merkezlerinin

arkasına saklanma seçeneğini bize bırakmamaktadır. Daha bağımsız bir dış politika anlayışı ile birlikte askeri aktivizm kaçınılmaz hale gelmiştir. Türkiye'deki karar vericilerin bir an önce 'akıllı güç' kapsamında bir an önce tüm coğrafyalara ilişkin bir güç projeksiyonu geliştirmesi zorunludur⁵. Türkiye, kendi bütünlüğünü güvence altına alan güçlü bir merkezi konum edinerek, 250 milyonluk Türk dünyasına liderlik edecek kıt'asal bir yaklaşım izlenmelidir. Yüzyıllardır üstü örtülen Türk Dünyası, kültürünün bütün özellikleriyle gün ışığına çıkarken, bu kültürü külleri arasında, baskılar altında uzun süre koruyanlara, yaratıcılarına bugünkü ve bütün dünyadaki Türk kuşaklarının borçları, sorumlulukları vardır. 21. yüzyıla girerken, Türkiye ve Türkiye'nin ötesinde bütün bir Türk Dünyası, 16. yüzyıldan bu yana en şanslı olduğu yüzyıla girmiştir. Türk jeopolitiğinin politik ufku ve ilgi alanı bütün dünyadır. Uluslararası ortamın evrimi, bu yüzyılda Türk dünyasına çok önemli fırsatlar vermektedir. Tarih, yanlış hesaplar peşinde ülkenin geleceğini yanlış coğrafyalara saplayanları ve öncelikle Türk olduğunu unutanları affetmeyecektir.

⁵ Söz konusu güç projeksiyonu için bakınız; Sait Yılmaz: *Güç ve Politika*, Alfa Yayınları, (İstanbul, 2008) ve Sait Yılmaz: *Akıllı Güç*, Kumsaati Yayınları, (İstanbul, 2012).